

El 16 d'octubre va morir el meu pare, Joan Creus Campderrós, després d'un calvari de dolor de més d'un any, i d'un cúmul de deixadesa i desidia del sistema sanitari.

Era una persona molt activa socialment i culturalment a Sant Feliu de Llobregat. Havia superat feia 18 anys un càncer de pròstata, gaudia d'un molt bon estat físic i de salut, i estava sempre disposat a ajudar i a fer coses.

Però tenia, en el moment de la seva mort, 80 anys, una edat en què sembla que fas més nosa que servei. Probablement, si s'hagués tractat del familiar d'una persona amb fama, poder o coneixements mèdics, el tracte i la diligència haurien estat molt diferents. Excepte casos o moments puntuals, ens hem sentit desatesos, ignorats i poc o mal informats.

Aquesta és la crònica desesperada d'una mort anunciada:

El 2 d'octubre de 2017, va caure a l'autobús urbà, per una frenada brusca. Al Broggi se li va diagnosticar una **fractura costal**, i es va seguir el que suposem deu ser el procediment habitual, amb aparent bon resultat.

Entre desembre de 2017 i gener de 2018, va començar el dolor lumbar i, amb ell, les visites mèdiques. Se li receptaven analgèsics i antiinflamatoris per combatre una suposada contractura, una ciàtica, un pinçament, o una combinació de totes tres.

El març de 2018, amb la indemnització de la companyia d'autobusos, va anar a un traumatòleg privat, que va diagnosticar, després d'un TAC, una **fractura lumbar**. Va començar a fer rehabilitació a la medicina privada i, després de posar en coneixement de la metgessa del CAP les noves proves, a la pública, a on poc després va ser donat d'alta tot i persistir el dolor.

Va ser derivat a la Clínica del Dolor del Broggi i, **entre els mesos de juny i juliol de 2018**, una radiografia, una densiometria i una RM van revelar un augment de l'**aixafament vertebral, fractura amb edema ossi i osteoporosi**. Se li va donar hora pel traumatòleg del CAP i per la Clínica del Dolor pel gener de 2019. Després de reclamacions i súpliques, vam aconseguir que li avansessin la de la Clínica del Dolor pel 22 d'octubre... sis dies després de la seva mort.

El dolor el va anar invalidant i recloent, i ja des del mes d'abril no sortia de casa. En ser una persona tan activa, el desànim i els pensaments negatius el van enfonsar; cada cop menjava menys i anava perdent pes. El sol fet d'aixecar-se del llit era un drama i utilitzava un caminador dins de casa. En aquests mesos de dolor agut i constant, se succeïen les trucades al 061, les visites domiciliàries i, en algunes ocasions, al Broggi; en una d'elles va esperar més de 6 hores el transport sanitari per tornar a casa, i es va presentar una furgoneta sense ni tan sols una cadira de rodes, fet que va convertir el trasllat en un suplici que el va dissuadir de tornar mai més a urgències del Broggi.

Potser aquest era el propòsit, qui ho sap. Aquestes visites acabaven amb ajustament de la medicació i amb analgèsics i/o antiinflamatoris per via intramuscular, sense resultat.

El 13 d'agost de 2018, davant del fet que ja no es podia mantenir assegut a la cadira, la doctora del CAP va fer un informe destinat a l'hospital Moisès Broggi recomanant l'ingrés. Semblava, per fi, la llum al final del túnel... i va resultar ser un tren que venia de cara. Allà va ser diagnosticat d'una **depressió major**.

També se li va detectar **paràlisi facial**. Després d'un període de repòs absolut se li va fer un corsé rígid i va començar a aixecar-se del llit i tornar a caminar. El dolor persistia, seguia pràcticament sense menjar i no trobava les forces necessàries per tirar endavant. Amb una **pèrdua de pes de més de 15 quilos**, presentava **miopatia**; se li havia aprimat fins i tot la veu, i costava sentir-lo.

El 3 de setembre de 2018 va ser derivat al Centre Mèdic Molins per continuar la rehabilitació. Seguia amb la medicació antidepressiva però va trigar a ser visitat per una psicòloga. Sovint es remarcava al personal sanitari que cada cop menjava menys, obtenint respostes com «*ja anirà menjant! Porteu-li coses que li agradin!*», indicacions que obeïem sense resultat. Va agafar fama de pacient que no s'esforçava i que «s'havia deixat anar», situació a la qual assistíem amb angoixa i impotència, malgrat la dedicació i els esforços. Cada cop li costava més mastegar i empassar, fet que destacàvem cada dia sense èxit.

Quan estava a punt de vèncer el termini d'estada cobert per la Seguretat Social, davant l'evidència que no estava en condicions de tornar a casa es va decidir perllongar-la via pagament privat.

Divendres 5 d'octubre va ser dut a urgències al Broggi perquè sagnava pel recte. Se li va fer una endoscòpia que no en va revelar l'origen, i dissabte va ser traslladat a planta, a l'espera de fer-li una colonoscòpia. En aquest temps se li va retirar de cop pràcticament tota la medicació contra el dolor, i també la psiquiàtrica, fet que li va provocar un nou trasbals físic i anímic.

Dimarts 9 al migdia se li va fer la colonoscòpia, després d'un intent surrealista de fer la preparació per aquesta prova, obviant el fet que feia dies que no menjava res i que, literalment, s'ofegava amb un got d'aigua. Tot això amb un menyspreu i falta absoluta d'empatia per part d'una infermera en concret, de la qual vam rebre un tracte denigrant; durant el seu torn pràcticament no gosàvem preguntar res. La colonoscòpia va revelar una **rectorràgia per úlcera al recte**, provocada pel pes dels excrements en la posició constant horitzontal.

Dimecres 10 d'octubre, quan l'úlcera ja no sagnava i es plantejava recomençar de nou tot el procés al centre de rehabilitació, va començar a tenir **problemes respiratoris**. Al vespre se li va fer una radiografia per si podia ser pulmonia. Fins unes quantes hores després no se'ns va comunicar el resultat d'aquella prova; segons les infermeres si no se'ls havia donat instruccions per administrar cap medicació, era que no hi havia res que la fes necessària. (??)

Els problemes respiratoris augmentaven, la seva gola era un pou de mucositat que li feia emetre un so gutural incomprensible, amb la conseqüent desesperació, seva i nostra. Un cop més, la «mala sort» ens situava no ja davant un cap de setmana d'absència de metges a planta sinó d'un cap de setmana llarg.

Divendres 12 d'octubre, segons les infermeres, en una de les poques franges horàries en què no estava acompanyat, va pujar un metge d'urgències que va prescriure una mascareta amb nebulitzador.

Durant aquell cap de setmana llarg, la dificultat per respirar i el patiment van anar en augment, enmig d'una indiferència total. El personal es limitava a dir-nos que tenien anotat que se li posés mascareta cada x hores i res més, i li continuaven portant els àpats (una cuixa de pollastre al forn!) quan era evident i conegut que no podia menjar. Ni tan sols podia xuclar amb una palleta l'únic que ingeria, brou i batuts de proteïnes; els hi posàvem en una ampolla petita d'aigua. Els batuts els va rebutjar quan va sentir dir a una infermera que eren el que li provocava diarrea.

Diumenge 14 vam exigir la presència d'un metge, fet que va ser mal rebut per la infermera (la mateixa d'abans), que es va queixar que «*no havia ni pogut acabar de dinar*». L'especialista en medicina interna va indicar corticoides, i se li van començar a fer aspiracions de la mucositat, amb un tub per la boca.

Tenint en compte que li resultava impossible expectorar, i que la posició horitzontal per les fractures afavoria la mucositat, se'ns va dir que la situació havia arribat a un punt pràcticament de no retorn, si no es produïa una desaparició gairebé miraculosa d'aquella mucositat.

Per primera vegada, davant les súpliques seves, que feia dies que demanava morir, i nostres, que no suportàvem veure'l patir tant, se'ns va parlar de medicació pal·liativa a base de morfina. El mateix vespre del diumenge, ens va indicar per gestos que tenia dolor. Vam trucar al timbre, es va presentar la mateixa infermera, i es va produir la següent conversa:

-*Heu trucat?* (cara de fastigueig que es va mantenir tota l'estona)

-*Sí, diu que té dolor.*

-*Li acabo de posar paracetamol.*

-*No sé, ell diu que en té...*

-*Trucaré al metge.* (marxa i torna al cap d'uns minuts)

Li posaré morfina.

-*Morfina???* (era el primer cop que n'hi posaven des que se'ns havia anomenat com a

tractament pal·liatiu i ens vam espantar)

-*Sí, morfina, no dieu que té dolor?*

-*Sí però... molta?*

-*Doncs 3 mg.*

-*Nosaltres no som infermeres, no sabem si això és molt o no.*

-*Bé, li poso o no li poso??*

Ens mirem, el mirem a ell que està panteixant i responem:

-Bé, doncs sí.

Aquella nit, ni ell ni ningú van descansar ni un minut.

Dilluns 15 van tornar a desfil·lar tots els metges (digestòloga, psiquiatre, geriatra...) i ja van plantejar la situació com de no retorn, per patiment extrem i impossibilitat de revertir-la. Va passar una altra nit d'agitació, angoixa i dificultat respiratòria per l'augment de la mucositat tot i haver-li donat també antibiòtic. Les dosis de morfina prescrites fins al moment no feien cap efecte.

Dimarts 16 d'octubre, al voltant de quarts d'11 del matí, la geriatra va plantejar l'administració d'una dosi lleugerament superior de morfina, combinada amb benzodiazepina, remetent la família a una nova trobada a les 12, per valorar els efectes i l'estratègia (pal·liativa?) a seguir.

L'efecte de la medicació va ser la mort gairebé instantània.

Causa de la mort:

Immediata: broncoplègia, insuficiència respiratòria.

Intermèdia: miopatia, rectorràgia per úlcera recte.

Inicial o fonamental: fractures vertebrals per osteoporosi.

Altres: SD depressiu.

Qui es fa responsable d'aquest sistema lent i deshumanitzat?

Si no tens diners i/o influències, quin recurs et queda? Què ha de passar perquè cap altra família hagi de viure un infern com aquest, i al damunt sentir-se culpable de no haver fet prou?

PER QUÈ no hi ha hagut un metge referent, que conegués bé el seu cas i que li fes el seguiment? Algú que integrés tots els problemes que tenia, i no només per parts?

PER QUÈ aquesta manca d'informació, clara i concisa, en relació als problemes que tenia? Per què mai cap metge es va asseure a parlar amb la família, amb tranquil·litat en un despatx, exposant totes les opcions terapèutiques, totes les possibilitats de futur,..?

PER QUÈ en el moment precís en què un metge decideix que el pacient ja és de cures pal·liatives no fa participar a la família en aquesta decisió de forma clara, exposant totes les possibilitats?

PER QUÈ ha de passar les dues últimes nit patint, agitat i amb dolor, i amb l'única resposta que "no es pot posar més morfina, sinó és eutanàsia?". Aquest és el protocol d'analgèsia i de cures pal·liatives?

PER QUÈ una persona que està entrant o a punt d'entrar en cures paliatives ha de compartir habitació amb un altre malalt, i patir i morir amb una absoluta falta d'intimitat i privacitat (amb el conseqüent trasbals també per aquella altra persona i família), i enmig d'interrupcions inútils de la son o el descans per a realitzar controls de constants vitals inútils?